

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

RIMFROST VID VÄTTERN, KARLSBORG. — AMATÖRFOTOGRAFI

17:DE ÅRG.

DEN 9 JANUARI 1916

N:o 15

Foto. Wiklund, Sthlm.

Axel Rappe

Köln: Beyerl Verlag

Innehafvaren sedan år 1903 af svenska arméns högsta värdighet, generalen frih. Axel Rappe, har i dagarne lämnat sin plats i generalitetets reserv. Vid fyllda 77 år är detta ju ej heller att undra på. Visst är, att med honom förlorar den svenska hären en af sina mest lysande representanter, en af de få af våra officerare, som varit i tillfälle att på slagfältet ådagalägga, att svensk tapperhet icke vansläktats under den långa fredsperioden.

Axel Emil Rappe är född på egendomen Kristinelund i Arby socken af Kalmar län den 2 oktober 1838, son till dåvarande löjtnanten, sedermera landshöfdingen frih. Axel Rappe och hans maka Lisette Björnstjerna. Vid nitton års ålder blef han student i Uppsala, vid tjuguet års underlöjtnant vid Upplands regemente, för hvilket hans fader då hunnit befordras till chef. Samtidigt med sin militära utbildning bedref han akademiska studier, som år 1860 förde honom till kansliexamen. Sedan han därefter genomgått högre artilleriläroverket på Marieberg, utnämndes han 1863 till löjtnant och inkallades två år senare i generalstaben, där han 1873 vid dess omorganisation blef kapten och året därpå major.

För denna snabba befordran hade frih. Rappe till icke ringa del att tacka sin tjänstgöring i franska armén 1870—72. Utsänd till Frankrike för att studera krigsstyrelsens organisation i detta land, hvilket då ansågs som mönstret framför andra liksom nu Tyskland, ingick han förstnämnda år vid krigsutbrottet i den franska armén. Den 2 augusti 1870 fick han sitt elddop i träffningen vid Saarbrücken. Fyra dagar senare var han med i affären vid Forbach och den 16 i samma månad deltog han i det blodiga slaget vid Rezonville (Mars-la-Tour), vid vars slut mellan 30 och 40 tusen döda och sårade betäckte slagfältet, respektabla siffror äfven efter nutidens jättemått. Här förvärfvade han på själfva slagfältet Hederslegionens kors.

Episoden berättas på följande sätt. Under en orderföring upptäckte Rappe ett kompani, som förlorat sitt befäl, gömdt bakom en mur vid Flavigny. Han satte sig i spetsen för manskapet och förde det i ny strid, hvilken först afbröts, då general Bataille träffats af en som man trodde dödande kula och hela vänstra flygeln börjat draga sig tillbaka. Härvid sårades Rappe i armen af en kula och var nära att som misstänkt att vara preussisk spion bli arresterad af en annan fransk trupp. Hur det då gått med honom, är inte lätt att säga, om icke en general La Jaille, som en gång varit i Stockholm och kände till en del af det högre svenska militärbefälet, varit i tillfälle bekräfta riktigheten af den blonde främlingens uppgifter om sig. Han blef nu i tillfälle att återuppsöka den sårade general Bataille, som när han åhört hans rapport, knöt Hederslegionens band i hans knapphål. Tre gånger fick han utmärkelsen återupprepad: första gången af Bazaine i kejsar Napoleons namn, andra gången af Gambetta i Nationalförsvarsregeringens och tredje gången af Thiers i franska republikens. År 1895 rönste han utmärkelsen att få mottaga hederslegionens storkors.

Ehuru sårad så att han endast med hjälp kunde komma i sadeln, gjorde Rappe redan två dagar därefter med armen i band tjänstgöring som adjutant i slaget vid Gravelotte, som kostade 20,000 tyskar och 12,000 fransmän lifvet, men blef därefter med Rhen-armén innesluten vid Metz. Atta dagar efter det tyskarne besatt Metz lyckades det honom emellertid att smyga sig ut ur fästningen,

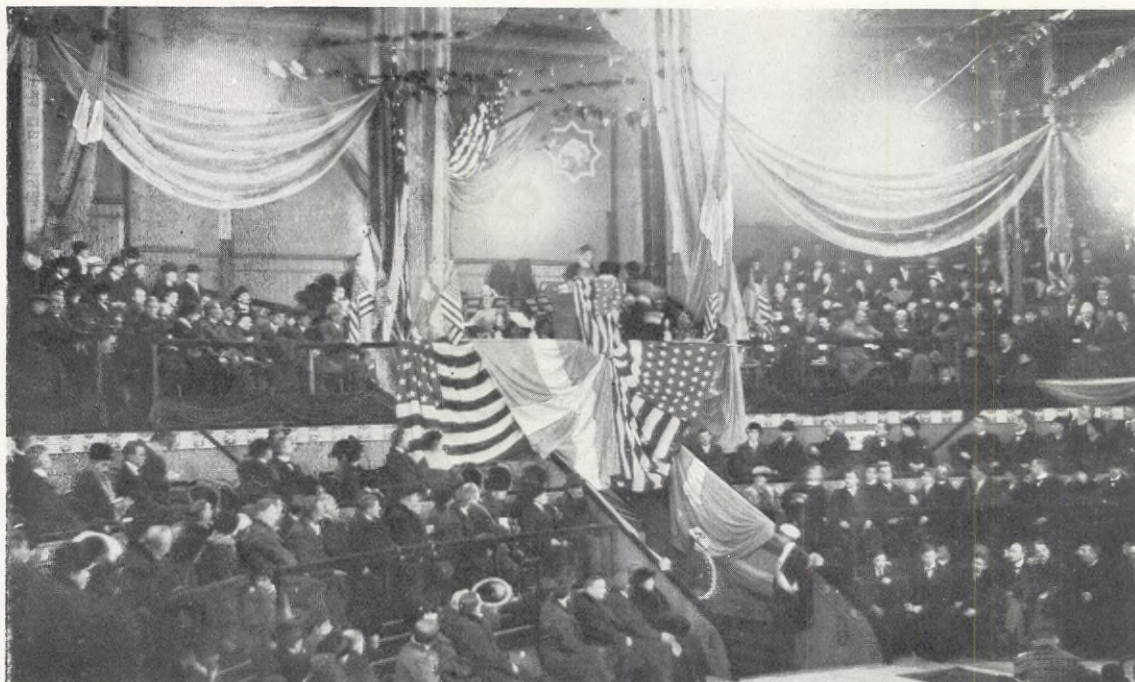
och på en bondvagn förspänd med en gammal häst kom han i tysk bondeförklädnad lyckligt genom äfven de yttre tyska omslutningslinjerna. Han blef flera gånger fasttagen och förhörd, men hans nordiska utseende och ofranska tyska uttal räddade honom. Vårst därän var han nästan, då han nådde de franska trupperna, där han återigen var nära att bli tagen för tysk spion — order att skjuta ned honom var redan gifven, då det lyckades honom att få högre befäl tillkalladt som konstaterade hans identitet!

Rappe kommenderades nu till den nyorganiserade franska nordarmén, vid hvilken han tjänstgjorde i egenskap af adjutant hos general Leconte, hvilken efter hvar annat var brigad-, fördelnings- och kårchef vid denna armé. Under detta hårda fälttåg bevistade Rappe affärerna vid Mezières och Domart samt deltog i slaget vid Villers-Bretonneux (Amiens), intagandet af Ham, striden vid Menessis, fäkningen vid La Fère och tvådagarslaget vid Pont-Noyelles, slaget vid Baupume och den blodiga drabbningen vid St Quentin — allt under loppet af blott två månader. Han entledigades emellertid nu från nordarmén och detacherades i stället som adjutant till högste befälhavaren öfver Frankrikes stridskrafter i Algier, general Lallemand, och deltog äfven här med utmärkelse i en mängd strider. Bland dem må nämnas bataljen vid Joukous, vid hvilken Rappe, då de franska trupperna började vackla, satte sig i spetsen för en bataljon jägare, hvilka han förmodade följa sig till förnyade anfall. De öfriga trupperna återfingo då modet och segern blef fransmännens. I en annan af de afrikanska striderna, den vid Beni Khalifa, höll han ut i kulragnet icke mindre än nio timmar. Sista gången han var i elden var i slaget vid Talamsida.

Rappes sista tjänstgöring i Frankrike var förlagd till generalstaben vid andra armékåren af Versailles-armén (kåren Bataille). Återkommen hem på hösten 1872 fick han här mottaga guldmedalj för tapperhet i fält och vann den befordran vid generalstaben, hvarom ofvan nämndes. I sex år (1873—79) var han tillika lärare vid artillerihögskolan och togs ständigt i anspråk äfven för den militära förvaltningen, för granskning af 1875 års på allmän värnplikt byggda härordningsförslag och som ledamot af 1875 års trängkommitté. År 1878 blef han stabschef i fjärde militärdistriktet och utnämndes följande år till öfverstelöjtnant och förste major vid Bohusläns regemente, för hvilket han 1881 blef chef och 1882 öfverste. År 1885 blef han slutligen generalmajor och chef för generalstaben, hvilket kommando han bibehöll ända till 1905, om man undantar de fem år han var statsråd och chef för landtförsvarsdepartementet. År 1892 utnämndes han till generallöjtnant och år 1903 till den grad han nu lämnat.

De förtjänster general Rappe inlagt som chef för generalstaben kunna knappast öfverskattas. För allmänheten har emellertid den roll han spelat för vår gamla indelta armés utveckling till modern värnpliktsarmé varit mera i ögonen fallande.

Som ofvan nämndes hade Rappe deltagit redan vid uppgörandet af 1875 års härordningsförslag. Han var sedan med i den Posseska regeringens stora försvarskommitté, hvars förslag likalitet ledde till resultat. Den af den Themptanderska regeringen för 30 proc. grundskatteafskrifning köpta utsträckningen 1885 af de värnpliktiges öfningsdag från 30 till 42 dagar gjorde uppenbarligen hvarken från eller till afseende på vår för-

H. 8 D. 1. STOCKHOLM. MSFOTOGRAF.

Klickat: Kem. A.-B. Bengt Sjöberg, Sthlm.-Gbg.

EN ÖGONBLICKSBILD FRÅN MÖTET DEN 29 DECEMBER.

Den märkliga *Fordexpeditionen* anlände på julaftonensmorgon till Stockholm efter en synnerligen besvärlig resa samt tog sitt högkvarter på Grand Hotel. Oaktadt mr Ford själf helt oväntadt övergaf expeditionen i Kristiania, och som det sades på grund af sjukdom och affärer tvingades att omedelbart återvända hem, och äfven några andra framstående medlemmar övergaf expeditionen var densamma julveckans "begivenhet" i Stockholm. Redan på juldagens morgon inleddes mötenas rad med en julotta i Odeonsalen, anordnad af

fredsvännerna och senare på samma dag hälsade socialdemokraterna expeditionen välkommen vid en bankett på Folkets hus. Under de följande dagarne ha så det ena lifligt besökta freds- och agitationsmötet aflöst det andra och vår bild är just tagen från ett expeditionens massmöte i Cirkus. I torsdags kväll afreste expeditionen med extratåg till Köpenhamn för att därifrån fortsätta till Haag, resans mål. Det är möjligt, att den stora fredskonferens, som expeditionen agiterar för, kommer att hållas i Stockholm.

svarsfrågas lösning, och förgäfvades hade de första tullskyddsregeringarne framlagt det ena förslaget efter det andra till en mera genomgripande reform. När så Andra kammaren 1892 på våren förkastat det af dåvarande krigsministern frih. Palmstjerna framlagda härordningsförslaget och denne med anledning därpå på sommaren lämnade ministären — det var E. G. Boströms första — utnämndes frih. Rappe till hans efterträdare. Detta väckte rätt stor öfverraskning, ty Rappe hade haft en betydande andel i det fallna förslagens tillkomst, och de, som den tiden trodde sig underkunniga om Andra kammarens tänkesätt, hyste inga förhoppningar om, att dessa skulle kunna ändras inom den närmaste framtiden, samt ansågo det under sådana förhållanden olyckligt att offra den krigsministerskandidat, som man allmänt ansåg en gång skulle kunna genomföra den verkliga arméreformen på den allmänna värnpliktens grund. Men det visade sig, att Boström räknat riktigare; urtima riksdagen 1892 införde de nittio dagarne och företog tillika sådana förändringar i den indelta armén, att såväl 1901 som 1914 förr eller senare måste följa som konsekvenser. Att ha bragt försvarsreformen ur det dödvatten, 1873 års s. k. kompromiss infört den i, är otvifvelaktigt frih.

Rappes förtjänst. Att han i sin sträfvan att uppnå detta mål väl kraftigt prisade 1892 års verk såsom något redan i sig fulländadt, var naturligtvis å andra sidan icke berättigadt och hämnade sig. Det goda förhållandet mellan honom och andra kammaren försämrades år efter år, och redan 1897 fann Boström tiden inne att gifva honom en väl-seddare efterträdare. I det sverska försvarsväsendets historia har emellertid frih. Rappe in-skrifvit sitt namn med outplånliga bokstäver.

Teckningen af frih. Rappe skulle vara ofullständig äfven inom den tränga ram, som här står till buds, om icke till omnämmandet af den tappra office'en, den outtröttlige generalstabschefen och den framgångsrike krigsministern också lades ett ord om den varmt religiösa personligheten. Det uppgives ha varit genom engelsmannen, lord Radstocks missionsverksamhet i vårt land 1878 som general Rappe vanns för ett mera aktivt deltagande i det religiösa lifvet, och han har allt sedan dess hvarken sparat tid eller krafter, när det gällt att främja det inre missionsarbetet, särskildt söndagsskolan, vid hvilken han själf varit verksam som lärare och i hvars tjänst han känt sig lycklig och glad.

VAKTOMBYTE I K. KRIGSHOFRÄTTEN.

SISTA SESSIONEN I KRIGSHOFRÄTTENS SENASTE SAMMANSÄTTNING, i hvilken från och med 1916 ett ökad antal civila och minskadt antal militära ledamöter ingå. Vi namnteckna fr. v. t. h. sittande: Öfverste G. Torén, krigshofrättsrådet G. Berencrutz, generallöjtnant O. B. Malm (ordf.), öfversten friherre C. Rosenblad, öfversten J. Montgomery; stående: sekr. E. Grape, öfverkrigsfiskalen E. Wikström. — H. 8. D:s egen fotograf i Stockholm.

I samband med reorganisierandet af vårt militära rättsväsende har som man vet äfven krigshofrätten undergått en förändrad sammansättning. Medan densamma förut bestått af fyra militära och en civil ledamot, är den från den 1 januari i år saminansatt af tre civila och två militära

ledamöter. Med anledning af den vid årsskiftet inträffade förändringen blef H. 8. D:s fotograf i tillfälle att föreviga hofrättens sista sammanträde i dess gamla sammansättning.

DEN UPPRÖRANDE ELDSOLYCKAN I NORRKÖPING.

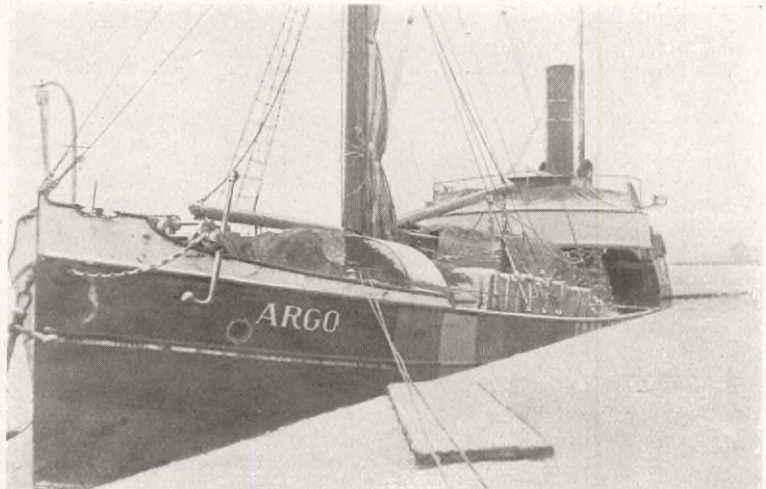

Norrköpings Foto, Magasin.

Klisché: Emig. Sjöström.

DET AF ELDEN HÄRJADE BOSTADSHUSET VID VÄSTRA ST. PERSGATAN I NORRKÖPING, HVARI 5 PERSONER INNEBRÄNDES.

En fasanfull eldsolycka, hvilken kräde fem människolif inträffade den 28 december i Norrköping. Vid åtta-tiden på morgonen utbröt, antagligen genom irån en eldstad utfallna glöd, eld i en bottenlägenhet i huset nr 67 vid Västra St. Persgatan. Byggnaden, ett tvåvånings trähus, stod inom kort i lågor, och de i vindslägenheterna boende ägde, sedan den enda trappuppgången spärrats af eld, ingen möjlighet att komma ut annat än genom fönstren. En cirkusartist Hoffman vågade språnget ned i gatan och lyckades sedan på en stege, som af andra personer hölls upplyftad, rädda äfven sin familj, hustru och tre barn. Af tillsädeskommet brandmanskap räddades ytterligare några personer från vindslägenheterna. En hustru Berg som efter att hafva burit ut ett af sina barn, rusade tillbaka in i den brinnande byggnaden för att fortsätta sitt hjältemodiga räddningsarbete, omkom där tillika med två barn och en liten dotterson. Det femte offret för eldsolyckan var en 80-årig f. d. arbeterska.

A matörfoto. O. S. n. d. U. Kabmar.

Klisché: Kem. A.-H. Berndt Sjöström, Nthm.-Gbg.

SEFFLEÅNGAREN ARGO, SOM PÅ ETT OFÖRSYNT SÄTT UPPBRINGADES AF TYSKA TORPEDBÅTAR INOM SVENSK SJÖGRÄNS. — Icke ens engelsmännen, som likväl i medvetande af sin härskarmakt på hafven gjort sig skyldiga till många och stora rättskränkningar mot oss, ha dock låtit ett så obehärskadt öfversitteri som det tyska komma till synes. Hvad tyskarne vinna härpå förstå vi ej, men hvad de förlora, **det veta vi.**

TVÅ SITUATIONER.

FÖR HVAR 8 DAG AF **SIGNE LAGERLÖW.**

I.

ET är en tidig morgon i midten af 1600-talet, en rågnidig, gråkall novembermorgon, som insveper hufvudstaden med omnejd i ett tungt töcken. Våldiga dimmor lyta från de nattfrusna markerna och sveper som en svaflerök öfver Mälarinloppet och hu en.

Vid fönstret i ett af de öfre slottsrummen står en orörlig gestalt och blickar envist ned i den sofvande stadens djup, hvari lyktor glimma suddigt som bojfyror i en dimbestruken farled. Talgljusen från ett med böcker och papper överlastadt bord belysa med sin gula låga den orörliga gestalten, som är iförd en mörk nästan torftig dräkt med kort kjol, en vid på ärmarna blanknött jacka samt skor af svart marokäng. Öfver några fullskrifna, nyss sandade ark på skrifbordet ligger en fjäderpenna nedkastad till hvila, där bredvid Tacitus, uppslagen på sidan 25. Platons Staten i två volymer med täta randanmärkingar på latin eller franska bredvid den grekiska texten samt några särtryck ur Cartesius filosofi.

Vid någons inträde i rummet spritter gestalten sakta till och vänder hufvudet. Talgljusen belysa nu ansiktet — ett egendomligt och sammansatt ansikte med en kvinnas drag, men med en mans stora, mörkblå och genomträngande ögon och ett barns panna.

Den inträdande, en ung kvinna med graciösa och spelande markisinnedrag, kastar en frågande blick mot fönstret, gör en vördnadsfull nigning och blir afvaktande stående.

De mörkblå ögonen, som ännu i sitt djup tyckas bevara intrycket af den gråkalla dystra tafeln därute, hvilat några sekunder med en klar bedömande blick på den andra; en plötslig ljusning bryter mild som solsken genom de mörka, glänsande globerna, hon nickar stumt, sticker händerna innanför jackbältet och tar en gosses steg fram och tillbaka öfver det skuggbelagda golvet.

Det är ohyggligt kallt i rummet. Den nyanlända, som är iklädd den officiella höfdräkten, kurar samman skuldrorna och passar på, då hon tror sig obemärkt, att pröfva, hur andedräkten står som en imma ut ur munnen.

Den promenerande häjdar sig, lyfter ned en sticad morgonrock från väggen, räcker den i förbi-gående och säger:

— Sparre fryser.

Rösten klingar lägre och mildare än man väntat från ett ansikte med så kraftig struktur.

Hon går ånyo raskare och sjunker med ens såsom uttröttad ned i en lågkarmad stol och förblir tyst länge.

— Sparre!

— Ers majestät!

Hon rynkar ögonbrynen som ville hon binda en inre storm och utbrister:

— Det finns bara *ett* majestät — det oafsättliga. Allt det andra är bara sken och skugga — såsom jag! Skuggor som gå och komma... Har du hört de senaste ryktena?

— Om freden...?

— Nej, om kriget. Om inbördeskriget, om inbördesmissnöjet, om inbördeshatet. Folket är missnöjdt, om med mig eller med tiden kan det icke själf afgöra, men det är jag som får kläda skott för oss båda. Man lastar mig, hvad jag icke

skyller och begär af mig hvad jag icke kan gifva. Jag vet icke men jag förnimmer att det växer en opinion emot mig därute — men icke heller jag är stilla. Det har gått upp för mig sedan länge att jag vill ur detta sken, att jag vill rädda denna skugga — att det endast finns ett ord, som kan befria. Vet du hur det ordet lyder? — Abdikera.

— Abdikera!

Ebba Sparre ser ångestfullt in i de mörkblå glänsande ögonen, i det hon hjälplöst tummar de små frusna händerna mot hvarandra.

— Abdikera — mumlar hon skämtande — o, nej, ers majestät, det blir nog småningom frid.

Kristina kastar hufvudet tillbaka. — Frid! utropar hon häftigt, och nu blixtrar det under de täta gyllenbruna brynen — nej aldrig, aldrig här. Krig, blod, dödsdomar, adelns missnöje, folkets fattigdom, hjältemodets kostsamma offer därute, afundens småaktiga vinstbegär här hemma — det är min regering i kort sammandrag.

Hon reser sig och börjar ånyo gå af och an med sin hurtiga gosslika gång, under det hon som för att befria sig från en tung börda fortfar att tala.

— När jag var barn, bad jag till Gud att kriget snart måtte vara slut; när jag blef äldre och det ingen ända tog, började det förskräcka mig, när jag blef myndig sökte jag att afstyra eller åtminstone begränsa det och slutligen hatade jag det som pesten. Det är icke mitt krig, jag har aldrig velat det. Min håg var en annan, jag ville göra Sverige till en medelpunkt för vetenskap och upplysning, jag ville sprida kunskap och upphöjda tänkesätt bland mina undersåtar, men jag har haft allting emot mig och ingenting med mig. Millioner af landets medel ha opåtaladt gått till kriget, men donerar jag ett par fattiga hundra riksdaler till lärda och förtjänstfulla män, ropar man genast på gunstlingskap.

Hon saktar stegen och öfver det sällsamma an-siktet lägrar sig ett moln, som kommer Ebba Sparre att rysa. Länge och tigande vandrar hon af och an, medan hållningen småningom återvinner sitt stolta lugn och dragen sin klara ro. Ånyo faller hennes blick forskande och bedömande på Ebba Sparres ansikte och hon säger lågt och beslutsamt:

— Du bör veta hur det ser ut inom mig, om något skulle hända. Jag har ransakat mitt samve-te noga och förstår att detta måste få ett slut. Mitt öde och jag äro icke öfverens — jag är här den ypperste i makt, men den ringaste i förmånen att få följa min egen håg, och därför måste det slutligen gå sönder. Hvar och en har sin höjdragenhet och min är att utan fåfänga skrupler kunna lösa ett missnöjdt folk från en missnöjd regent så att hvardera får gå sin väg i godo. Jag är för ensam här, jag har varit för mycket ensam hela mitt lif. Uppfostrarinnor, men ingen mor, förmyndare men ingen far, huset fullt af folk men icke en förtrogen. Du är mig tillgifven, men till fullo förstår du mig ej — du som de andra.

Hon stannar vid fönstret, drar gardinen helt åt sidan för att insläppa det gryende dagsljuset, blåser ut ljusen som bränt ned i piporna och försjunker i tankar.

Ebba Sparre betraktar henne stort och undrande. Hennes vackra blå ögon stå fulla af tårar och hon framstammar blygt och vädjande:

— Om någon af ers majestäts tillgifna rådgifvare kunde kallas.

Kristina gör en åtbörd. — Jag är trött på män. Och därpå med en befallande blyxt ur ögat:

— Mig tröttar mycket. Du har nu varit mitt öra en stund, se till att orden icke skena dig ur hufvudet.

Någon stund därefter äro Tacitus, Platon och Cartesius lagda åt sidan, regeringshandlingar betäcka det gröna skribbordet och i en grå novemberdags ljus genomläser den unga drottningen timme efter timme plikttroget och noggrant de digra dokumenten, medan hennes sekretariats med vördnad och skräck följer hvarje skiitning i detta sällsamma ansikte, som tillhör Europas lärdeste och ryktbaraste kvinna.

II.

Trettio år senare.

I ett praktfullt gemak sitter en åldrad kvinna och ser upp i Italiens blå himmel. Det isgrå håret inramar ett mörkt frappant ansikte med en melankolisk och genomträngande blick.

Fönstret står något uppskjutet, majkvällens söta rosenångor välla in i yppiga doftvägar, därute på borggården blandas schweizarens skratt med främmande tungomål och melodier.

Hon suckar djupt och liksom söfd af det dämpade sorlet sluter hon långsamt ögonlocken. En ung hvitklädd skönhet, som stilla och påpasslig dröjer i hennes närhet, frågar sakta, så sakta att orden glida som tonerna af en hviskande flöjt ut i skymningen:

— Behagar ert majestät att vi kalla Ledolia?

Ledolia, det är favoriten, mandolinspelerskan, värflickan i detta vinterns frysande palats.

Exmajestätet riste det grå hufvudet och ögonlocken brista för en ljungande blick.

— Jag är trött på kvinnor.

Så stöter hon käppen, som ständigt hvilat bredvid henne, i det spegelblanka golvet och reser sig — blir en gestalt något under medellängd och något för korpulent. Endast hufvudet är vackert majestätiskt och sällsamt fängslande genom de mörka, praktfulla ögonen med den vemodigt genomträngande blicken.

Hon går fram öfver golvet. Söderns blå mörker faller och kastar djupa skuggor i det höga rummet, sänker snart en tung skymning öfver den vandrande gestalten. Endast i ett hörn mellan de snidade kostbara väggarna lyser en liten ensam låga som en aftonstjärna i en höstnatt. Det är oblatlampan framför Madonnans bild i ädelblått, guld och scharlakansrödt.

Hon stannar framför en fördjupning i väggen, där hennes själs skattkammare förvaras, lyfter ut en bok i bengult pergamentsband, befaller ljus och sätter sig åter

i den högkarmade stolen med käppen stödd mot sitt knä.

Hon bladlar men läser icke, lyssnar halft frånvarande ut mot borggården, där en mandolin återtonar vemodiga och lustfyllda melodier och dämpadt skratt ljuder mellan starka stämmor. Det är hennes hof som roar sig, det är utbrottet efter den långa tid af tryckande och påtvingad tystnad, då det främmande majestätet låg sjuk, omgifven af en stab af läkekunniga män.

Men hastigt vändes hennes uppmärksamhet å annat håll, hon hör en röst i gemaken därutanför — en röst outsäglig och underbar för hennes öra som porlandet af ett aflägsset vederkvickande källsprång i en het öde nejd.

Hon slår igen boken, hennes ansikte lifvas, ögonen stråla med en mild skön glans.

Dörren glider upp, en melodisk stämma tonar genom rummet:

— Kardinalen!

Kardinal Azzolino kommer raskt in. Det är en mörk, kraftig gestalt, intressant, suverän i hälsning och blick. Det finns ett syskontycke mellan de metalliskt fasta dragen i hans ansikte och hennes.

Hon betraktar honom med strålände tillgiivenhet, räcker honom förtroligt båda sina händer och låter honom sätta sig på andra sidan bordet, nedanför det uppskjutna fönstret, hvarigenom rosendoften kväller i små ljumma berusande ilar.

De samtala sakta och ifrigt. De samtala om allt mellan himmel och jord. Hon blir liksom ung på nytt, gestalten rätar på sig, ögonen stråla under de täta svängda brynen och anletet klarnar, förmildras och förskönas.

Mörkret faller hastigt, faller öfver världen: öfver Nordens fjärran vår och Italiens sommar.

Vaxljusen lysa öfver kardinalens allvarliga ansikte och mörka ögon. De lysa längre än — lysa in öfver en mans upphöjda och flärdfria själ.

Kristina Alexandra blickar in i dem som genom en öppen dörr — och det skänker henne en sådan sällsam frid. Hon, som ägt och afsagt sig alla världens rike-domar, känner sig i denna stund rik — främlingen på främmande jord är hemma. Landet det ensliga ljusa har bleknat bort som en hägring, med kronan, som hon en gång själf lyft från sin smord panna har hon äfven lyft bort alla tunga bekymmer — ingenting skymmer detta förtroliga blick i blick, ingenting stänger.

Mandolinerna tona vemodigt i den ljumma och mörka kvällen — på ett främmande tungomål samtalar det svenska ex-majestätet för första gången förtroligt som med en jämlike och vän.

Foto: Thomasson, Åre

Teckn: Emil Stenroos

NYÅRSBILD FRÅN ÅRE.

LORD KITCHENER AFLYSER DARDANELLERÄFVENTYRET.

Öfverst:

LORD KITCHENERS SENA-
STE BESÖK VID DARDANEL-
LERNÄR FÖR ATT INSEK-
TERA LÄGET DÄR: 1. LORD
KITCHENER; 2. GENERAL
MONRO, öfverbefälhafvare öfver
trupperna å Gallipoli; 3. GENE-
RAL ALTHAM och 4. GENE-
RALEN SIR JOHN MAXWELL

Mellerst:

LORD KITCHENER OCH DEN
FRANSKE ÖFVERBEFÄL-
HAFVAREN.

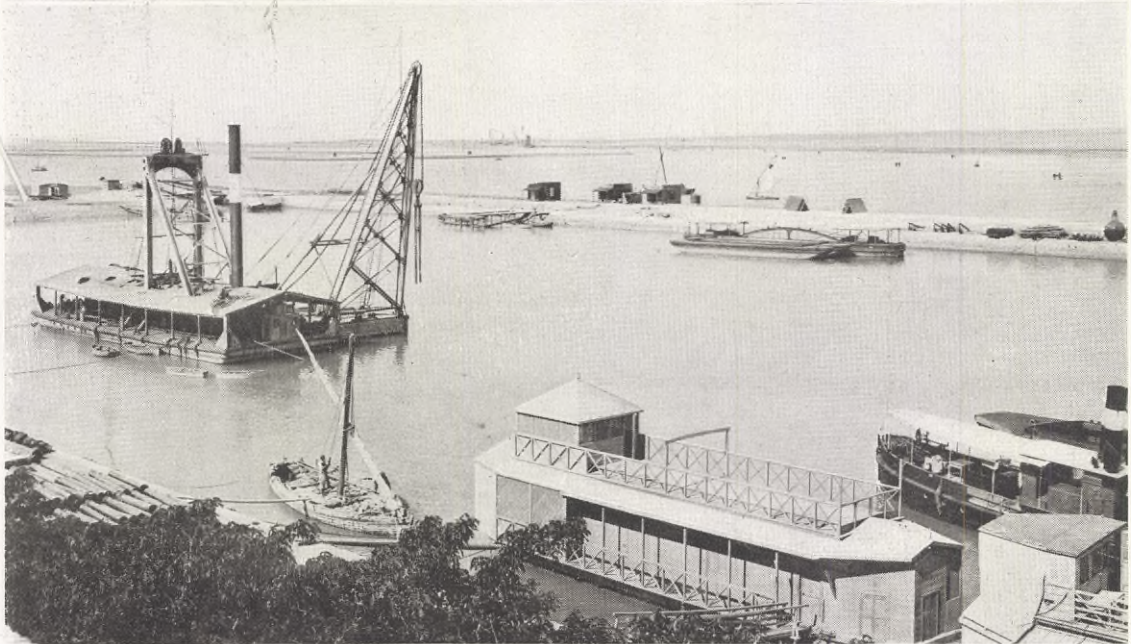
Nederst:

LORD KITCHENER BESER BEFÄSTNINGARNE:
ETT NEDSKJUTET TURKISKT FORT, MED ÄNNU
KVARVARANDE TURKISKA GRANATER. NÄRMOST
BAKOM KITCHENER SYNES ÖFVERSTEN, SIR
HENRY MACMAHON, ENGELSK "HIGH COMMIS-
SIONER" I EGYPTEN (!) OCH DEN FRANSKE ÖF-
VERBEFÄLHAFVAREN.

Efter fotografier.

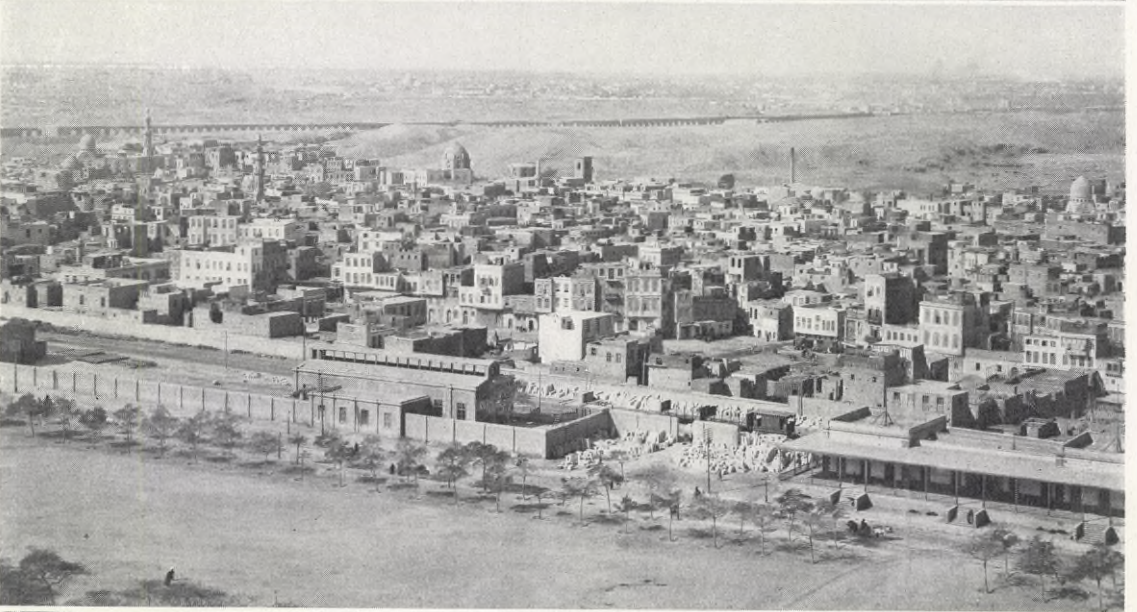
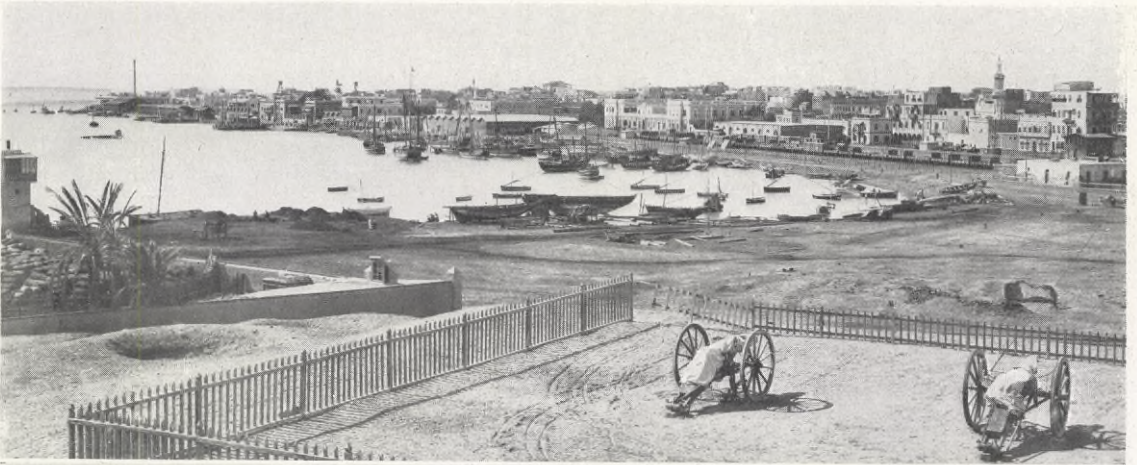
Klubb, Bmg, Sjöförsvar.

DEN HOTADE SUEZKANALEN.

1. PORT SAID VID INLOPPET TILL KANALEN. T. h. synes den kupolkrönta byggnaden för Suezbolagets administration 2. HAMNPIREN I PORT SAID, med statyn öfver kanalens skapare, Ferdinand de Lesseps. 3. KANALENS SISTA STYCKE VID STADEN SUEZ.

DEN HOTADE SUEZKANALEN.

1. HAMNEN VID STADEN SUEZ. I förgrunden engelska signalkanoner. 2. KAIRO, EGYPTENS HUFVUDSTAD.
3 NILLANDSKAP VID KAIRO.

SALONIKI: Kalkonhjord. Moské.

Efter amatörfotografier tagna af öfversten greve T. Rudenschöld, Sköfde.

SUEZ-KANALEN.

Med stigande tydlighet tycker man sig skönja, att det är mot Suez-kanalen centralmakterna tro sig böra syfta, när det gäller att träffa hafvens behärskarinna på den punkt, där hon är som mest sårbar. Och med stigande intresse är det världens blickar riktade sig dit, där fransmannen Ferdinand de Lesseps för fyratiosex år sedan förverkligade "årtusendenas dröm".

Ty årtusendens anor hade i själfva verket tanken att med en konstgjord vattenväg förena Medelhafvet och den Indiska oceanens utlöpare, Röda hafvet, hvilket längsta vägen klyfver det näs, som förbinder de svartes världsdal med den gamla världens asiatiska hufvudkropp. Möjligen har redan Ramses II, som regerade för 3200 år sedan, byggt en första kanal från Nilen till Röda hafvet. Historiskt säkert är, att farao Neko för snart 2600 år sedan påbörjat en sådan kanal, hvars byggande emellertid afbröts liksom perserkonungen Darius Hystaspes' liknande företag. Däremot bragte Ptolemæus II år 277 före vår tidräkning en Nilkanal till stånd, som med afbrott var segelbar ända till år 767, då kalifen Almansor gaf order om dess igenfyllande, närmast för att försvara framryckandet af den af hans farbror i Medina anförda upprorshären. Härvid spelade sannolikt också in det handelspolitiska öfvervägandet, att det för kalifatet vore fördelaktigare, om den indiska handeln ledtes öfver Persiska viken och det på det gamla Babylons ruiner nyskapade Bagdad. I hvarje fall var härmed "de fyra konungarnes kanal", som den benämndes efter Ramses, Neko, Darius och Ptolemæus, för alltid igenlagd.

Redan hundra år tidigare, omkring år 650, hade emellertid Amru, Egyptens arabiske eröfrare, framkastat tanken på en *direkt*, de båda hafven förbindande kanal. Men kalifen Omar ställde sig afvisande härtill hufvudsakligen för att icke öppna väg till Röda hafvet för Medelhafvets sjöröfvare. Idéen slumrade därefter i åtta och ett halft århundrade, tills venetianerna omkring år 1500 upp-togo den till öfvervägande. Den förverkligades emellertid då lika litet som af sultan Mustafa III

(1757—73) eller af Napoleon, som under sin expedition till Egypten hade sin framtidsblick riktad också hitåt. Men det var ett memorial af Lepère, föranledt af denna expedition, på hvilket den unge Ferdinand de Lesseps under sin konsulstjänstgöring i Kairo fick sin uppmärksamhet fäst, som föranledde denne att med glödande hänförelse ägna sig åt den stora tankens förverkligande och att åren 1859—69 med beundransvärd energi föra det stora verket till fullbordan, trots de oerhörda svårigheter, som ställde sig i vägen, svårigheter, hvilka visserligen mindre voro af teknisk än af klimatisk, hygienisk, politisk och finansiell art. Endast tillförseln af vatten till de 20 å 25,000 vid företaget sysselsatte kräde för sig 1,600 kameler och en dagskostnad af 8,000 francs. Då koleran utbröt 1865, togo af de 8,000 arbetarne icke mindre än 5,000 till flykten. Den utgrädda massan uppgick till 74 mill. kubikmeter, en kvantitet, som skulle räckt till för byggandet af en pyramid med en kvadratkilometers grundyta och 225 meters höjd. Kanalens högtidliga öppnande ägde rum den 16 nov. 1869 i närvaro bl. a. af kaisarinnan Eugénie i Frankrike, kajsar Frans Josef af Österrike och dåvarande kronprinsen af Preussen, sedermera kajsar Fredrik samt öfver 30,000 besökande från alla delar af världen.

Den stora omhvälfning Suezkanalens öppnande betydde för världshandeln låg naturligtvis framför allt i förkortningen af vägen mellan Europa å ena sidan och Östasien och Australien å den andra. Denna vägförkortning utgör från Southampton i England för ångare med 200 sjömilers hastighet om dygnet till Bombay 24 dygn af 54, till Kalkutta 19 af 58, till Singapore 18 af 59, till Hongkong 18 af 66 och till Zanzibar 10 dygn af 40. Ännu större äro naturligtvis tidsvinsterna för ångare från Medelhafshamnarna. Till Bombay har sålunda resan förkortats med 37 dygn af 55 från Brindisi, med 37 dygn af 57 från Triest och med resp. 32 och 31 dygn af 53 från Genua och Marseille.

Den första följden af denna vägförkortning blef också, att Medelhafshamnarna mer och mer bör-

ÖGONBLICKSBILDER FRÅN SALONIKI.

1. PORT I CITADELLET. — 2. CITADELLET. — ROMERSK TRIUMFBÅGE.
4. HOTEL SPLENDID PALACE, nu ententens högkvarter. — 5. GATUEILD.

jade återvinna samma gynnade ställning i afseende på den indiska handeln, som tillkommit dem innan sjövägen kring Kap blifvit upptäckt. Hamnar som Triest, Genua och Marseille kommo åter att ligga vid den stora världsstråkvägen och blevo åter i stånd att tränga Eng-

Forts. å sid. 238.

Efter amatörfotografier tagna af öfversten greve T. Rundenschöld, Sköfde.

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

* Data här nedan.

J. G. LILLIESKÖLD.
F. d. Major. Delt. i Dansk-T. kriget. — Stockholm. 80 år 23 Dec.

L. W. STJERNSTEDT.
Friherre. F. d. Generallöjtnant. — Stockholm. 75 år 9 Jan.*

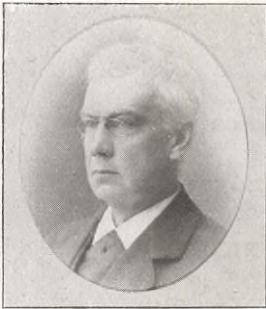
M. J. SAHLIN.
Professor. — Stockholm. 65 år 5 Jan.*

P. F. C. BUNTH.
F. d. Stadsläkare. — Malmö. 70 år 10 Jan.*

L. M. WAERN.
F. d. Lektor. — Stockholm. 70 år 5 Jan.*

I. N. FEHR.
Lektor. Fil. Dr. — Strängnäs. 65 år 28 Dec.*

J. YOUNG.
Lektor. Fil. Dr. — Kristianstad. 67 år 6 Jan.

P. J. RÖSIÖ.
Direktör. — Hagaberg. 55 år 5 Jan.*

A. AN GONSSON.
Målerimästare. Led. af Riksd. A. K. — Malmö. 60 år 1 Jan.

A. NYBERG.
Handl. Stadsfullm. — Karlstad. 60 år 2 Jan.

J. RASMUSSEN.
Handlande. — Trelleborg. 50 år 9 Jan.*

han 88 sin reformatoriska jordbr.-undervisn. genom skolor, föreläsningar och fackuppsatser. Har förutom 34 ordinär 6-mån.-kurser med öfver 1.800 lärjungar samt längre o. kortare specialkurser, bl. a. för folkskollärare, hållit landet rundt i alla län korta masskurser o. föredragsserier till ett antal af 343 jemte en massa separata föredrag, allt med sammanlagt i rundt tal 240.000 deltagare. Antalet af hans föredrag i de olika arbets-afdelningarne eller kurserna uppgår till i rundt tal 9.800. Hela deana ofantligt omfattande praktiska undervisningsverksamhet till fromma för det svenska småbruket är af en synnerligen stor och af land o. riksdag uppskattad betydelse. Biografi o. helsid. portr. årg VIII: 20.

JOHN RASMUSSEN Inneh. jernhandelsfirma i Trelleborg sedan 94. Styr.-led. i Skånes jernhandl.-fören. Stadsfullmäktig.

WILHELM STJERNSTEDT. U.-löjtn. v. Ner. reg 59, maj. v. gen-stab 79, öfv.-löjtn. v. Upl reg 83, öfverste o. chef 88, gen.-major i armén 97, chef f. 5:e arméfördeln. 99-07, gen.-löjtn. 05, i res. 07-12. Ord. öf. h. jäv. hert af Östergöt. 65, adjutant h konungen 72, kabinettskammarherre 88. Led. af k. kommissionen för det frivill. sjukvårdsväs. i krig 09-12. Led. af Krigsvet.-akad. Utg. "Några minnesblad ur mitt lif" samt Svenska härens mblidn. o. öfn. Kommand. m. st. k. S. O.

MAURITZ SALIN. Stud.-ex. 65, med. dr. 78, doc. i obstetrik o. gynekol. v. Karol. inst 78-88, adj. v. Allm barnh.-huset i Stockholm 87-1900; ff. e. o. professor i obstetrik o. gynekol. v. Karol. inst 85-88, e. o. prof der 83-98, professor sedan si-tu år. Öfverläkare v. Seraf-tasar, gynekol. afd. sedan 88. Med förf. Led. af styr. i Nobelstift. sedan 09, led. af Medicin.-styr. vetenskapl. råd. 13

FREDRIK BUNTH. Stud.-ex. 67, med. l.c. 84, stadsdistr.-läk. i Norrköping 85-50, stadsläkare der 90-14.

LEONARD WAERN. Stud.-ex. 64, fil. dr 75, docent i prakt. fil. v. Upsala univ. s. a. lekt. i pedag. o. metod. v. h. lärarinnesemin. 84-13, rektor der 89-04. Folkskoleinsp. 81-86. V. ordf. i dir. i Sällsk. f. folkundervisn. befrämj. 90. Förestånd f. teor. profärskurs v. Stockholms lärov. sedan 03. Tf. lärare i psykol. o. pedag. teori o. hist. v. Stockholms högsk. sedan 09.

ISAK FEHR. Stud. ex 70, fil. dr 84, lekt. i Strängnäs 85, bibl. 87, Stadsfullmäktig under en följd af år, v. ordf. i år, ordf. i beredd. utsk. 2 år; mångårig led. af fattigv. styr kyrko- o. skohäld samt planter nmd. Ordf. o. sekr. i Söderm. förmånesfören. sedan 85, ordf. i styr. f. arbet. föreläs.-anst 98-13. Kulturhist. förf. Inspektör v. elem.-lärov. f. il. 06. Led. af Samf. f. utg. af handskr. r. Skand. hist.

PER RÖSIÖ. Efter avslutade prakt. o. teoret. landtbl.-studier strädfade

A. W. EKMAN †.
Fil. Jubeldoktor. — Upsala. F. 24. † 25 Dec.

S. SVENSSON †.
F. d. Disponent. — Göteborg. F. 35. † 18 Dec.

Forts. fr. sid. 236.

land och Nederländerna tillbaka mot periferien. Från dessa länder restes också ett så kraftigt motstånd mot kanalbygget som möjligt. Det var först efter dettas fullbordan, som England började visa sitt intresse däriör på grund af den betydelse kanalen af omedelbart i ögonen fallande skäl hade för upprätthållandet af förbindelsen mellan hemlandet och de brittiska kolonierna i den aflägsna Orienten samt dessas försvar. England blef nu angeläget om att förvärfa sig inflytande på kanalens förvaltning, hvilket särskildt lyckades dess regering därigenom att den förstod att (i november 1875) bringa i sin ägo khedivens af Egypten aktieportfölj, omfattande 176,602 aktier å 500 francs stycket. Då hela aktieantalet icke uppgick till mer än 400,000, voro dessa tillräckliga för att tillsammans med i enskilda engelsmäns händer befintliga aktier bringa hela företaget under brittisk kontroll. Vidare fick England, som redan sedan 1876 tillsammans med Frankrike öfvtvå finansiell kontroll öfver Egypten, i Arabi paschas resning 1882 en välkommen anledning att ockupera landet, till dess "landets tillstånd och organiseringen af lämpliga medel för upprätthållandet af khedivens myndighet medgäfvade dess återkallande," något, som man lätt kunde förutse skulle komma att dröja. Sedan den

bekanta engelsk-franska öfverenskommelsen af april 1904, hvilken allmänneligen är känd under namn af "ententen", blifvit afslutad, syntes det utan vidare klart, att Egypten förr eller senare skulle äfven formellt inlemmas i det brittiska världsriket; frågan härom kommer säkerligen att lösas vid det blifvande tredslutet, vare sig det sedan kommer att ske i jakande eller nekande riktning; ett lyckadt tyskt-turkiskt angrepp mot Suezkanalen skulle härvid bli af afgörande betydelse.

Med det nu anförda är emellertid kapitlet om Suezkanalens världshistoriska betydelse ännu icke uttömdt. Dagen för dess öppnande gör epok äfven i sjöfartens historia. Var den tidsbesparing kanalen möjliggjorde stor för ångare jämförda med ångare genom den eller rundt Kap, blef denna tidsbesparing oerhörd vid jämförelse mellan segelfartyg den gamla segelleden och ångare på den nya: från Southamton t. ex. till Bombay kräde resan blott 27 dagar i stället för 100, till Kalkutta 37 i stället för 103, till Hongkong 44 i stället för 100. Men färder via Suez äro i första rummet praktiska endast för ångare. Och häraf följer, att Suezkanalen i alldeles oerhörd grad främjat handelsflottornas omgestaltning från segelfartygs- till ångbåtsflottor.

VÄRLDSKRIGET.

Krigsnyheterna under sista veckan af 1915 voro relativt få och af föga betydelse. På *Balkan* fortsatte det guerillaliknande fälttåget i Svarta Bergen. I *Albanien* pågick utskepningen af den italienska expeditionskåren och i afsnittet kring *Saloniki* väntades ännu ridåöppningen för den slutakt, som af alla tecken att döma förestår. Det rapporteras, att bulgarerna träffa vidlyftiga tillrustningar för den slutliga offensiven tätt invid den grekiska gränsen, hvilken dock ännu icke öfverskridits, allt under det ententens trupper förstärka och föröka sina säkerhetsåtgärder i terrängen utanför Saloniki, dit alltjämt nya trupper anlända, så att deras numerär nu torde uppgå till öfver 200,000 man.

Från *Dardanellerna* har ingenting af vikt försports. Engelsmännen hålla ännu sina ställningar på Gallipolihalföns spets. Från Egypten ha en del rykten och tvifvelaktiga uppgifter ingått, än af inehåll, att arabstammarna i Tripolis infallit öfver västra gränsen, än att oroligheter utbrutit i Egypten, än att all ting är lugnt och stilla med undantag af misslyckade försök af senussierna att tränga fram längs hafskusten.

I *Frankrike*, Flandern och Elsass ha på spridda ställen strider förekommit af en mera anmärkningsvärd intensitet, hvarvid än den ena än den andra sidan varit den angripande. Några allvarliga tecken till att den stora tyska offensiv som bebådats skulle komma att iverksättas, ha dock ännu ej försports. Striderna i *Elsass* ha koncentrerats kring höjden *Hartmannswellerkopf*, där fransmännen den 29 eröfrade en del tyska skyttegrafvar, hvilka tyskarne dock genom sina motanfall lyckades återtaga. Hvardera sidan har för öirigt rapporterat en del minsprängningar och luftstrider.

Den enda märkliga företeelsen på *östfronten* är en förnyad rysk lifaktighet på den *bessarabiska* fronten, som tycks vara ansatsen till en stundande

ny offensiv. Wienkommunikéerna ha rapporterat en serie ryska framstötter på detta afsnitt, hvilka skildras som tilltagande i styrka. Angreppen ha emellertid tillbakalagits.

Inga nyheter äro att meddela från vare sig den *italienska* fronten eller den *mesopotamiska* krigskådeplatsen.

Från *sjökriget* har varit att anteckna en batalj i *Adriatiska hafvet* mellan österrikiska krigsfartyg och en eskader af de allierades fartyg.

Bataljen, som utkämpades i närheten af Durazzo på morgonen den 29, kostade österrikarne två torpedjagare, Lika och Triglav, medan de allierade förlorade franska undervattensbåten Nongo.

Ha de egentliga krigsnyheterna varit relativt mindre märkliga, så har veckan däremot bringat en händelse af politisk art af första ordningen i England. Efter lång töfvan och obeslutsamhet har det engelska kabinettet ändtligen fattat ett afgörande i värfningsfrågan och bestämt sig för införande af ett *värnpliktsystem*, hvarom så länge diskussionen rört sig. Beslutet antages komma att medföra ett par ministrars utträde ur regeringen.

MEDDELANDE

till H. 8. D:s Medarbetare.

Skönlitterära bidrag,

hvilka städe i tur och ordning snarast granskas,
HONORERAS OMEDELBART EFTER AN-
TAGANDE eller returneras i motsatt fall derest
20 öre porto åtföljt manuskript :: :: ::

BLIF MEDARBETARE I HVAR 8 DAG

Redaktionen.

2789- fotograf.

1914-1915. Anslut. 1915/1916.

Porträtt till Veckans Porträttgalleri böra vara af **möjlighetast sena datum** för att införas.

Uppgifter till porträtt böra ansluta sig till frågoförmulär från redaktionen. Särskildt påpekas nödvändigheten af att **alla förnamn angifvas, med tilltalsnamnet helt utskrifvet och understruket.** Förbi-
sende härutinnan utsluter biograf.

Porträtt och biograf införas efter begäran från Redaktionen, som också bär kostnaderna.

INNEHÅLL: Generaler, frih. A. Rappe (biografi och helsidesporträtt) — Fordsexpeditionen i Stockholm. — Suezkanalen. — Världskriget. — Bilder till den svenska och utländska dagskrönikan. — Veckans porträttgalleri. — "Två situationer." Ber. af Signe Lagerlöw.

Öfverst: SERBISKA FLYKTINGAR.

Nederst: FRANSKA AMIRALERNA GUÉPRATTE OCH FOURNIER INSPEKTERA SANITETSVÄSENDET PÅ ÖN TENEDOS.

2790- fotograf.

1914-1915. Anslut. 1915/1916.

Ljerttryck af text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan angifvande af källan förbjudes vid laga påföljd.
För Berättelser och Historietter gäller ovilkorligt förbud.

F. A. B. HVAR 8 DAGS TRYCKERI, GÖTEBORG.